

Advies voor richtlijnen voor het
milieu-effectrapport Bedrijventerrein
Dordtse Kil III te Dordrecht

24 april 1997

870-26

1

commissie voor de milieu-effectrapportage

Gemeenteraad van de gemeente Dordrecht
Postbus 8
3300 AH DORDRECHT

uw kenmerk
970512 DSO/BM

uw brief
d.d. 13 maart 1997

ons kenmerk
U294-97/Ke/bh/870-27

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het milieu-
effectrapport Bedrijventerrein Dordtse Kil
III te Dordrecht

doorkiesnr.
(030) 234 76 55

Utrecht,
24 april 1997

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Bedrijventerrein Dordtse Kil III te Dordrecht. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

ir. P. van Duursen
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Bedrijventerrein Dordtse Kil III te Dordrecht

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Bedrijventerrein Dordtse Kil III te Dordrecht

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over
Bedrijventerrein Dordtse Kil III te Dordrecht,

uitgebracht aan de Gemeenteraad van de gemeente Dordrecht door de Commissie voor de
milieu-effectrapportage; namens deze,

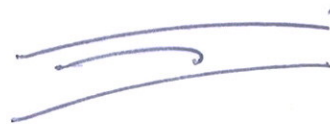
de werkgroep m.e.r. Bedrijventerrein Dordtse Kil III te Dordrecht

de secretaris

drs. P.A. Kee

de voorzitter

ir. P. van Duursen

Utrecht, 24 april 1997

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling, doel en besluitvorming	3
2.1 Probleemstelling	3
2.2 Doel	4
2.3 Besluitvorming	5
2.4 Toetsingscriteria	5
3. Voorgenomen activiteit en alternatieven	6
3.1 Algemeen	6
3.2 Voorgenomen activiteit	7
3.3 Ontwikkeling van alternatieven	7
3.3.1 Algemeen	7
3.3.2 Inrichtingsalternatieven	8
3.3.3 Aanleg- en landschappelijke alternatieven	8
3.4 Nulalternatief	9
3.5 Meest milieuvriendelijk alternatief	9
4. Bestaande toestand van het milieu en autonome ontwikkeling	10
4.1 Bodem, grond- en oppervlaktewater	11
4.2 Geluid	11
4.3 Luchtkwaliteit	11
4.4 Ecologie, landschap en cultuurhistorie	12
4.5 Veiligheid	12
5. Gevolgen voor het milieu	12
5.1 Bodem, grond- en oppervlaktewater	13
5.2 Geluid	13
5.3 Luchtkwaliteit	14
5.4 Ecologie, landschap en cultuurhistorie	14
5.5 Veiligheid	14
5.6 Compensatie	14
6. Vergelijking van alternatieven	15
7. Leemten in kennis	15
8. Evaluatieprogramma	16
9. Vorm en presentatie	16
10. Samenvatting van het MER	17

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 13 maart 1997, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 55 d.d. 19 maart 1997
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie voor de milieu-effectrapportage adviseert aan de gemeenteraad van Dordrecht over de richtlijnen voor het milieu-effectrapport bedrijventerrein Dordtse Kil III (DKIII).

De Commissie beveelt aan om alternatieven te ontwikkelen op basis van scenario's voor inrichting van het terrein met bedrijvencategorieën 1 tot en met 4.

Verder constateert de Commissie dat in het MER de nadruk dient te liggen op de volgende aspecten:

- in- en externe zonering afhankelijk van de mogelijke inrichting van het bedrijventerrein;
- wijze van aanleg en landschappelijke inpassing.

gRoen
9

1. INLEIDING

De gemeente Dordrecht heeft het voornemen om een gebied van bruto 150 ha gelegen ten zuiden van Dordrecht tussen de A16 en de Dordtse Kil onder de naam Dordtse Kil III (DKIII) te ontwikkelen tot bedrijventerrein.

Bij brief van 13 maart 1997^{1]} is de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het milieu-effectrapport^{2]}. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant^{3]}.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.^{4]}. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de adviezen, commentaren en opmerkingen^{5]}, die zij in afschrift van het bevoegd gezag heeft ontvangen.

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1 Probleemstelling

Geef aan voor welke knelpunten het voornemen een oplossing tracht te vinden. In de startnotitie wordt reeds kort aangegeven dat voor een eventuele overloop van bedrijvigheid uit Rijnmond, voor een meer evenwichtige arbeidsmarkt en daarmee voor een vermindering van het uitgaand forensisme een groot areaal aanvullend bedrijventerrein nodig is.

1 Zie bijlage 1.

2 De procedure voor de milieu-effectrapportage Dordtse Kil II is reeds eerder gestart in februari 1996 onder de naam m.e.r. Transport. Na uitblijven van verdere besluitvorming is deze procedure in juni 1996 stopgezet.

3 Zie bijlage 2.

4 De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

5 Bijlage 4 geeft een lijst van deze reacties.

Daartoe zullen in het MER allereerst kort behoefte-ramingen voor de omvang van het bedrijventerrein besproken moeten worden en onderbouwd. De ramingen dienen geplaatst te worden in een provinciaal en regionaal kader. Aangegeven dient te worden van welke prognoses en modellen wordt uitgegaan en wat de onzekerheden daarbij zijn. Doel hiervan is het aantonen van de noodzaak en de realisatiemogelijkheden van het voornemen.

Locatiekeuze

In de startnotitie wordt gesteld dat de locatiekeuze geen deel uitmaakt van de probleemstelling, aangezien deze locatie reeds is vastgelegd in het streekplan en later in de Dordtse structuurvisie bevestigd.

Het Besluit m.e.r. geeft aan, dat voor het besluit dat als eerste voorziet in de aanleg van een industrieterrein van 100 ha of meer een MER dient te worden opgesteld. In dit geval is dat niet gebeurd. Gezien het belang dat in het Besluit wordt gehecht aan de locatiekeuze van bedrijventerreinen van een dergelijke omvang, zal de keuze voor de locatie in het MER kort gemotiveerd moeten worden waarbij duidelijk dient te worden aangegeven welke locaties in het kader van de streekplanprocedure zijn onderzocht en welke rol milieu-aspecten bij de vergelijking hebben gespeeld.

2.2 Doel

Uit de probleemstelling moet een concrete en duidelijke omschrijving van het doel worden afgeleid. Het doel mag niet zo beperkt zijn geformuleerd, dat reële alternatieven die voor het milieu gunstiger zijn op voorhand zijn uitgesloten. De omschrijving van het doel moet zodanig concreet zijn dat daaruit beoordelingscriteria zijn af te leiden om de alternatieven aan te toetsen.

In het MER dient onderbouwd te worden of, en zo ja waarom, de initiatiefnemer zich richt op een bepaald type bedrijven, waarbij gebruik gemaakt kan worden van reeds uitgevoerde studies, zoals die waaraan in het Programma Dordtse Kil III wordt gerefereerd. Specifiek dient te worden ingegaan op de status van het Programma Dordtse Kil III en de Dordtse Structuurvisie alsmede op de doelen die daarin zijn vastgelegd voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein.

Aangegeven dient te worden welke categorieën van bedrijvigheid zullen worden toegelaten en met name of de mogelijkheid voor vestiging van bedrijven in de hoogste hindercategorieën en op- en overslag van chemicaliën wordt toegelaten⁶].

6 Conform de bedrijvenindeling in het "Groene boekje" van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

2.3 Besluitvorming

Het MER moet worden opgesteld ten behoeve van besluitvorming over het bestemmingsplan door de gemeente Dordrecht. Beschreven dient te worden volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Ook dient te worden aangegeven dat sprake zal zijn van het vaststellen van zoneringen en op welke milieu-aspecten deze betrekking zullen hebben.

Tevens moeten in het MER de besluiten en de daaruit voortvloeiende acties worden aangegeven, die na vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeente nog moeten worden genomen.

De Commissie adviseert om in het MER aan te geven op welke wijze invulling wordt gegeven aan ontwikkeling, acquisitie en beheer. Daarnaast dient aangegeven te worden welke gemeentelijke instrumenten worden ingezet ten behoeve van afval-, energie- en vervoersmanagement.

2.4 Toetsingscriteria

Uit de beschrijving van de probleemstelling en het doel van het voornemen, alsmede uit het vigerende beleid dienen heldere toetsingscriteria te worden afgeleid waar de voorgenomen activiteit en alternatieven aan kunnen worden getoetst.

Overheidsbesluiten, zoals vastgelegd in beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, die randvoorwaarden stellen of beperkingen opleggen aan de besluitvorming over de voorgenomen activiteit moeten kort worden behandeld. Tevens moet aangegeven worden welke normen, grens- en streefwaarden aan het vigerende milieubeleid kunnen worden ontleend. Daartoe dient bij voorkeur in tabelvorm, aangegeven te worden aan welke normen en randvoorwaarden de voorgenomen activiteit en de alternatieven getoetst zullen worden.

De Commissie is van oordeel dat het voornaamste milieuaspect bij de besluitvorming over het bestemmingsplan de vaststelling van de in- en externe zonering van het bedrijventerrein is.

Hierbij is het van belang dat in de startnotitie is aangegeven dat bij milieuzonering in principe uitgegaan zal worden van streefwaarden. In het MER dienen deze streefwaarden nader geëxpliciteerd te worden.

Naast zoneerbare milieuaspecten kan er door de aanleg van het bedrijventerrein sprake zijn van een min of meer omvangrijke ingreep in de geo- en eco-hydrologische structuur van het studiegebied. Ook hiervoor dienen op grond van het vigerende beleid toetsingscriteria te worden ontwikkeld.

De Commissie benadrukt dat een goede formulering van milieudoelen en toetsingscriteria noodzakelijk is voor het ontwikkelen en bepalen van de alternatieven.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

3.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit en alternatieven moeten worden beschreven voor zover van gevolgen voor het milieu sprake is.

Er dient een onderscheid te worden gemaakt tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (inrichting/aanleg) en in de gebruiksfase (gebruik en beheer), waarbij de laatstgenoemde beschrijvingen vanzelfsprekend minder gedetailleerd beschreven kunnen worden gezien de onbekendheid van de te vestigen bedrijven.

In plaats daarvan kan worden gewerkt met een aantal verschillende scenario's voor de inrichting van het terrein. Daarop wordt in paragraaf 3.3.2 van dit advies ingegaan.

Het MER dient ten minste de volgende alternatieven te beschrijven:

- de voorgenomen activiteit: dat wat de initiatiefnemer voorstelt;
- het meest milieuvriendelijk alternatief: het voornemen op een voor het milieu gunstigste manier uitgevoerd;
- nulalternatief, te weten de situatie waarbij de voorgenomen activiteit noch één van de alternatieven wordt gerealiseerd.

De beschrijving van de voorgenomen activiteit en de alternatieven dient wat betreft diepgang en detaillering vergelijkbaar te zijn. De alternatieven dienen alle realistisch en realiseerbaar te zijn, in de zin dat rekening wordt gehouden met bestaande (deels harde) planologische randvoorwaarden. De keuze van de beschouwde alternatieven moet worden gemotiveerd, evenals de selectie van het eventuele voorkeursalternatief. Bij de motivering dient in het MER vooral de aandacht uit te gaan naar milieuargumenten. Hierna geeft de Commissie aan welke aspecten zij daarbij van belang acht. De daarvoor benodigde gegevens worden in dit en de volgende hoofdstukken nader gespecificeerd.

14

3.2 Voorgenomen activiteit

De Commissie constateert dat bij het vormgeven van de voorgenomen activiteit vooral dient te worden gelet op de volgende aspecten:

- in- en externe zonering op basis van geluid, externe veiligheid, geur en luchtverontreiniging; en in samenhang daarmee de mogelijke inrichting van het bedrijventerrein;
- wijze van aanleg en landschappelijke inpassing;
- de te verwachten verkeersstromen.

Mede op basis van de informatie die wordt gegenereerd tijdens het ontwikkelen van alternatieven en de effectvoorspelling kan de precieze ligging, omvang en ruimtelijke indeling van het plangebied worden bepaald. Het MER dient vervolgens duidelijk aan te geven welk gebied de voorgenomen activiteit en de in het MER beschreven alternatieven omvatten. Eén daarvan dient overeen te komen met het gebied waarvoor uiteindelijk het bestemmingsplan wordt vastgesteld.

Het plangebied wordt over de weg ontsloten via een gelijkvloerse aansluiting op de N3. Voor het vergroten van de capaciteit van de aansluiting van de N3 op de A16 loopt een afzonderlijke procedure. Het is duidelijk, dat zonder die capaciteitsuitbreiding de bereikbaarheid van Dordtse Kil III niet kan worden gegarandeerd.

Geef aan, welke verkeersstromen het voornemen tot gevolg heeft. Maak daarbij onderscheid naar vrachtverkeer en personenverkeer en naar de herkomst(richting) en modaliteit van het verkeer⁷. Beschrijf op welke wijze in alternatieven voor het personenverkeer per auto wordt voorzien (fiets, openbaar vervoer en vervoermanagement). Geef aan welke belemmeringen kunnen optreden voor het landbouwverkeer⁸. Houdt rekening met het op termijn tolvrij maken van de Kiltunnel. De aanleg van een goederenspooraansluiting is, gegeven de voorgestane inrichting van het plan, geen reële optie. Geef een beschouwing over de wijze waarop op termijn bij een eventuele ontwikkeling van Dordtse Kil IV de ontsluiting plaats kan vinden.

Geef inzicht in de methode die gebruikt is om de verkeers- en vervoersprognoses te bepalen.

3.3 Ontwikkeling van alternatieven

3.3.1 Algemeen

Het MER dient een duidelijke beschrijving en weergave op kaart te bevatten van de precieze ligging, omvang en ruimtelijke indeling van het plangebied in de beschreven alternatieven. Bij het ontwikkelen van de alternatieven dient rekening te worden gehouden met de visie achter de gekozen stedenbouwkundige structuur en de wijze van landschappelijke inpassing.

7 Zie ook reactie 9 (bijlage 4).

8 Zie ook reactie 3 (bijlage 4).

In de vorige paragraaf heeft de Commissie aangegeven welke aspecten zij voor het ontwikkelen van alternatieven van belang acht. De Commissie merkt met nadruk op dat deze factoren niet los van elkaar gezien kunnen worden en elkaar wederzijds kunnen beïnvloeden.

3.3.2 **Inrichtingsalternatieven**

De Commissie constateert dat er nog geen gegevens bekend zijn over het soort bedrijven dat zich op het bedrijventerrein zal vestigen. Daarom adviseert zij om voor de inrichting van het terrein een aantal scenario's te ontwikkelen. Deze scenario's kunnen bestaan uit verschillende mixen van categorieën van bedrijven⁹). Op basis van de scenario's kunnen vervolgens verschillende inrichtingsalternatieven worden geformuleerd. Deze inrichtingsalternatieven dienen de bandbreedte van milieu-effecten goed in beeld te brengen.

De Commissie adviseert daarom in ieder geval een alternatief op te nemen dat uitgaat van een optimale inrichting vanuit bedrijfsmatig oogpunt en een alternatief dat uitgaat van een maximale bescherming van gevoelige objecten. Per alternatief kan door middel van interne zonering bepaald worden welke categorieën van bedrijven waar op het terrein kunnen worden toegelaten, in verband met de hinder die zij veroorzaken. Met externe zonering kan vervolgens een contour worden bepaald rondom het bedrijventerrein waarbuiten geen hinder voor omwonenden mag optreden en kunnen de milieu-effecten en overige ruimtelijke consequenties worden bepaald.

3.3.3 **Aanleg- en landschappelijke alternatieven**

Het doel van de aanlegalternatieven is gegevens te genereren over de mogelijke opties voor de wijze van aanleg van het terrein en de consequenties voor het natuurlijk milieu ter plaatse. De Commissie acht van belang te variëren op de volgende aspecten:

- het al dan niet vergraven en ophogen van (delen van) het plangebied, aanvoer en herkomst van grond en andere materialen;
- de wijze waarop de inrichting wordt uitgevoerd (bijvoorbeeld al dan niet opspuiten van zand of aanvoer per vrachtauto) alsmede de fasering van de inrichting;
- ingrepen in de waterhuishouding, zoals ontwateringen tijdens de aanleg, opslag van regenwater en afvoer naar oppervlaktewater; het al dan niet realiseren van een zelfregulerend stedelijk watersysteem, dat aansluit op de natuurlijke gesteldheid ter plaatse;
- aanleg van groenvoorzieningen; het realiseren van een groenstructuur gekoppeld aan het water en als visuele afscherming van het terrein, gericht op een optimale ontwikkeling van stedelijke flora en fauna. Indien wordt gekozen voor natuurontwikkeling (bijvoorbeeld langs de Westkil of langs de voormalige Kreken) dan dient hiervoor een duidelijke visie te worden geformuleerd (bijvoorbeeld "culturele" of "natuurlijke" natuur¹⁰);
- inpassing/bescherming van cultuurhistorische waarden.

9 Bedrijvcategorieën 1 tot en met 4 en het te verwachten aantal hectares dat per categorie wordt ingenomen.

10 Zie ook reactie 7 en 9 (bijlage 4).

3.4 Nulalternatief

Gemotiveerd dient te worden dat een situatie, waarbij de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven niet plaatsvindt, in relatie tot het doel van het voor-nemen geen reëel alternatief (nulalternatief) is.

Het nulalternatief behoeft dan niet als een volwaardig alternatief te worden beschreven. Er kan worden volstaan met het beschrijven van de huidige situ-atie en autonome ontwikkeling^{11]} als referentiekader.

3.5 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief moet aan de volgende voorwaarden vol-doen:

- het moet reëel uitvoerbaar zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar compe-tentie liggen;
- het moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu;
- het moet gericht zijn op het zo veel mogelijk voorkomen van nadelige milieu-gevolgen, dan wel het behalen van een maximale milieuwinst.

Het meest milieuvriendelijke alternatief kan worden gevormd door op een con-sistente wijze elementen uit de overige alternatieven samen te voegen.

Het meest milieuvriendelijk alternatief kan worden ingevuld door binnen de grenzen van het plangebied de leefbaarheid en de bestaande geo- en ecohydro-logische structuur in stand te houden en te kiezen voor een voor het milieu optimale ontsluiting en fasering.

Aandachtspunten voor het samenstellen van het meest milieuvriendelijke alternatief zijn:

- inrichting conform het principe van "maximale bescherming van gevoelige objecten" zoals in paragraaf 3.3.2 genoemd;
- het afstemmen van het bouwrijp maken op de bestaande geologische en geohydrologische structuur;
- natuurontwikkeling realiseren op de daarvoor ecohydrologisch meest ge-schikte plaatsen (zie ook paragraaf 4.1);
- het maximaal compenseren van natuurwaarden die verloren gaan als gevolg van de aanleg van het bedrijventerrein;
- een duurzaam waterhuishoudingssysteem met opvang en infiltratie van neerslagwater, geen inlaat van gebiedsvreemd water en integratie van groen en water;
- het realiseren van een watersysteem dat optimale mogelijkheden biedt aan de mede-ontwikkeling van ecologische waarden;
- het realiseren van een verkeerssysteem (OV, fiets) dat het best scoort qua milieugevolgen;
- het realiseren van de fasering die het best scoort qua milieugevolgen.

11 Zie ook hoofdstuk 4 van dit advies.

Geef aan welke elementen van het meest milieuvriendelijke alternatief onderdeel zouden kunnen zijn van de andere alternatieven.

4. **BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN AUTONOME ONTWIKKELING**

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de autonome ontwikkeling hiervan moeten worden beschreven als referentie voor de beoordeling van de te verwachten milieu-effecten (referentiesituatie).

Daarbij is de autonome ontwikkeling de toekomstige ontwikkeling van het milieu zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten.

Het studiegebied omvat de locatie en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieu-aspect (lucht, bodem, water, enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen. De begrenzing van de studiegebieden moet worden gemotiveerd en zo mogelijk op kaart worden aangegeven.

Daarnaast omvat het studiegebied gebieden die beïnvloed worden door verandering in verkeers- en vervoersstromen. Hierbij kan als praktische maat worden gehanteerd het gebied waarin het personen- of goederenvervoer met 20% of meer toeneemt.

Als basis voor de beschrijving van de huidige toestand en de autonome ontwikkeling dient de huidige mobiliteit en ontwikkeling daarin in het studiegebied te worden beschreven aan de hand van de modal split^{12]} en de verkeers- en vervoersstromen (kwantitatief en kwalitatief) van alle wegen naar en rond het bedrijventerrein DKIII en de aangrenzende industrieterreinen. Hierbij dient rekening gehouden te worden met reeds geplande ingrepen in de verkeersinfrastructuur die zonder realisatie van het bedrijventerrein ook zouden plaatsvinden.

Gevoelige bestemmingen binnen het studiegebied (woningen, natuurgebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en dergelijke) dienen op kaart te worden aangegeven en verdienen in de beschouwingen bijzondere aandacht.

12 Verdeling over de vervoerwijzen.

Voor zover nodig voor de vergelijking van de alternatieven dient in de referentiesituatie aandacht geschonken te worden aan de volgende aspecten van de bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling in het studiegebied.

4.1 Bodem, grond- en oppervlaktewater

- geomorfologische structuur, gesteldheid en bodemgesteldheid¹³;
- inzicht dient te worden gegeven in het grondwatersysteem, te weten: geohydrologische gesteldheid, grondwaterstanden, kwel, grondwaterkwaliteit in relatie tot de natuurlijke grondwatersamenstelling, (bronnen van) bodemverontreiniging en/of grondwaterverontreiniging, grondwaterstromingspatronen, zowel in horizontale als verticale zin, mede onder invloed van menselijke ingrepen¹⁴;
- oppervlaktewaterhuishouding van de locatie en de naaste omgeving;
- de kwaliteit van het oppervlaktewater;
- bodemkwaliteit en bodemgebruik; inclusief verontreinigingssituaties en de eventuele noodzaak tot sanering.

De Commissie wijst er in verband met de potenties voor natuurontwikkeling op dat de Westkil wordt gebruikt als waterinlaat waardoor de waterkwaliteit daar beperkte ontwikkeling van natuurwaarden zal toestaan. De Commissie geeft in overweging de voormalige vloedkreek en bijbehorende ebgeulen expliciet en de natuurontwikkelingspotenties daarvan in de beschrijving te betrekken.

4.2 Geluid

- beschrijving van het geluidsniveau in het studiegebied en door welke bronnen (industrie, weg-, rail- en scheepvaartverkeer) dit wordt veroorzaakt;
- eventueel aanwezige zonering rond het industrieterrein (cumulatie per bron, ook van bronnen buiten de gemeente);
- geaccumuleerde geluidsniveau conform art. 157 Wgh op de gevoelige locaties van alle bronnen die van invloed zijn op het studiegebied.

4.3 Luchtkwaliteit

- beschrijving van de Luchtkwaliteit (inclusief geur en stof) als gevolg van verkeers- en industriële activiteit.

13 Aan de hand van de 1 : 25.000 bodemkaart van het gebied (Steeghs & Westerveld, 1971).

14 Zie ook reactie 1 (bijlage 4).

4.4 Ecologie, landschap en cultuurhistorie

- een ecohydrologische analyse van het gebied, mogelijk op basis van omvattende analyse voor het gehele 'Eiland van Dordrecht', voor zover beïnvloed door het initiatief¹⁵;
- de ligging van natuurgebieden en de (bijzondere) waarden, waaraan zij hun status ontleen; de aanwezigheid van 'rode-lijst' soorten;
- de betekenis van het gebied voor de ecologische infrastructuur;
- visueel-ruimtelijke kenmerken;
- aan/afwezigheid van cultuurhistorische archeologisch waardevolle objecten¹⁶.

4.5 Veiligheid

In het MER zal, indien relevant voor de toekomstige situatie, de huidige veiligheidssituatie moeten worden beschreven, waarbij in ieder geval de volgende onderwerpen aan de orde dienen te komen:

- een overzicht van afzonderlijke en cumulatieve individuele risico's, resulterend in 10^{-6} contouren. De gecumuleerde contour moet ook als 10^{-5} worden aangegeven;
- een beschrijving van de huidige verkeers(on)veiligheid;
- een beschrijving van de huidige aanwezige- en geplande kabels en leidingen(straten) en de bijbehorende veiligheidszones.

15 In het kader van het project Strategische Groenproject 'Eiland van Dordrecht', heeft de Commissie aanbevolen een dergelijke analyse uit te voeren.

16 Zie ook reactie 6 (bijlage 4).

5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet aangegeven worden of de effecten tijdelijk of permanent zijn, ophefbaar of onomkeerbaar, of ze zich afspelen op korte of op lange termijn, in hoeverre er cumulatie (versterken of uitdoven van effecten) kan optreden en of er sprake is van positieve effecten. Bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten moet een gevoeligheidsanalyse worden uitgevoerd. Onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld.

Aangegeven moet worden in welke mate synergisme en cumulatie van effecten invloed uitoefenden op de beleving van het leefmilieu. Geef aan hoe de milieueffecten zich verhouden tot de te beschermen belangen in het gebied. Maak daarbij onder andere gebruik van de resultaten van een leefbaarheidsonderzoek. Ook de effecten voor andere gevoelige gebieden verdienen bijzondere aandacht.

Als basis voor de beschrijving van de gevolgen voor het milieu dient met behulp van een verkeersmodel de ontwikkeling van de mobiliteit bij de diverse alternatieven beschreven te worden aan de hand van de veranderingen in de modal split, de kilometrages voor alle vervoerwijzen en het capaciteitsbeslag van de infrastructuur.

Naast het doorrekenen van de consequenties voor de geluidzonering dient voor de alternatieven (en in het verlengde daarvan voor de voorgenomen activiteit) aangegeven te worden wat daarvoor de mogelijke ruimtelijke consequenties zijn van de aspecten externe veiligheid, stank en luchtverontreiniging, temeer daar in de startnotitie is aangegeven dat het gemeentelijke milieubeleid bij milieuzonering uitgaat van streefwaarden.

5.1 Bodem, grond- en oppervlaktewater

Het MER dient aandacht te besteden aan veranderingen ten gevolge van de aanleg voor alle aspecten genoemd in paragraaf 4.

5.2 Geluid

Het MER dient de geluidcontouren in klassen van 5 dB(A) als gevolg van bedrijfsmatige activiteiten en verkeer aan te geven ten opzichte van geluidgevoelige bestemmingen.

Bij het bepalen van de geluidcontouren is van belang dat rekening wordt gehouden met cumulatie van geluid met bestaande bronnen^{17]}.

5.3 Luchtkwaliteit

Het MER dient een beeld te geven van de veranderingen in de luchtkwaliteit als gevolg van mogelijke inrichtingen van het bedrijventerrein en van de te verwachten extra verkeersbewegingen als gevolg van de aanleg en het gebruik van het bedrijventerrein. Ingegaan dient te worden op:

- immissies van verontreinigde stoffen (inclusief stofuitstoot) door industrieën;
- immissie van NO_x als indicator voor luchtverontreiniging door verkeer;
- indien sprake is van bedrijven met permanente geuremissies zullen de geurcontouren moeten worden berekend.

5.4 Ecologie, landschap en cultuurhistorie

Het MER dient in te gaan op:

- de effecten op bestaande natuur en de ontwikkeling van nieuwe natuur, inclusief ecologische verbindingzones;
- de visueel-landschappelijke invloed van het ontwerp door middel van aanzichtstekeningen of fotomontages;
- de effecten op bestaande cultuurhistorisch inclusief archeologisch waardevolle objecten.

5.5 Veiligheid

Aangeven dient te worden in hoeverre de veiligheids situatie als gevolg van de verschillende inrichtingen van het bedrijventerrein kan veranderen. Aandacht dient daarbij te worden gegeven aan de beperkingen als gevolg daarvan aan het bedrijventerrein (interne zonerings) tegen de achtergrond van de normen die voor de gevoelige locaties zullen worden gehanteerd (10⁻⁶). Tevens dient de verandering in de verkeersveiligheid^{18]} in beeld te worden gebracht.

5.6 Compensatie

In het MER moet worden aangegeven hoe en waar verlies van natuurwaarden kan worden voorkomen. Daarbij is van belang dat in de startnotitie reeds is aangegeven dat wanneer gevolgen niet kunnen worden beperkt, deze zullen worden gecompenseerd door bijvoorbeeld :

17 Omdat het om een situatie gaat waar geluidhinder op kan treden door een combinatie van bronnen, is het zinvol het gecumuleerde geluidsniveau te berekenen overeenkomstig artikel 157 van de Wgh en de rekenmethode voor cumulatie, zoals is aangegeven in "Geluid, geur en milieukwaliteit", TNO/NIPG rapport C045, 1993.

18 Zie ook reactie 9 (bijlage 4).

- opwaardering van resterend groen;
- ontwikkeling van natuur;
- aanleg van groene (groenvoorzieningen, natuur) en blauwe (waterpartijen) geledingen.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieu-effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen, daarop dient dus de nadruk te liggen.

De alternatieven dienen te worden getoetst aan de criteria zoals aangegeven in paragraaf 2.4 van dit advies. Kaarten waarop de verschillende contouren zijn aangegeven en waaruit de verschillen tussen de alternatieven blijken, kunnen de vergelijking inzichtelijker maken.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de financiële aspecten van de alternatieven worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen. Dit is in het kader van de milieu-effectrapportage echter niet verplicht.

7. LEEMTEN IN KENNIS

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd.

Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt.

Informatie die voor de besluitvorming essentieel is, kan niet onder leemten in kennis worden opgenomen, maar moet in het MER worden verstrekt.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effect-rapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeenteraad van Dordrecht moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma opstellen om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

Het verdient aanbeveling dat het College van Burgemeester en Wethouders in het MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het op te stellen evaluatieprogramma.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderling vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Voor de overige presentatie beveelt de Commissie het volgende aan:

- het MER beknopt te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in de hoofdttekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met alle gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda.

24

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming¹⁹], inclusief de belangrijkste waarden van het milieu in het studiegebied;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).

19 Zie de hoofdpunten van dit advies op bladzijde 1.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Bedrijventerrein Dordtse Kil III te Dordrecht

(bijlagen 1 t/m 4)

gRoen
27

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 13 maart 1997 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

GEMEENTEBESTUUR

A A N

Geadresseerde

Commissie voor de milieu-effectrapportage	
ingekomen	17 MAART 1997
nummer	: 358-97
dossier	: 870-12/-3 (ix)
kopie naar	: Se/fres/hbl/-/-

Ons kenmerk: 970512 DSO/BM

Onderwerp: inspraak Startnotitie Milieu-effectrapportage Dordtse Kil III

Dordrecht, 13. Mrt 1997

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij doen wij u namens de gemeenteraad van Dordrecht de Startnotitie M.E.R.-Dordtse Kil III toekomen. Ter informatie hebben wij de tekst van de kennisgeving bijgevoegd, die op 19 maart in het huis-aan-huisblad de Woensdag wordt gepubliceerd.

Wij hebben op 28 januari jl. deze startnotitie vastgesteld en op 11 maart 1997 heeft de gemeenteraad (het bevoegd gezag) deze vrijgegeven voor inspraak. De M.E.R.-plicht is gekoppeld aan het te nemen besluit over het bestemmingsplan Dordtse Kil III.

In februari 1996 is reeds eerder gestart met de m.e.r.-procedure. De gemeente heeft deze procedure destijds gestopt vanwege de toen heersende onzekerheden. Over dit besluit bent u destijds geïnformeerd. Wij stellen u in de gelegenheid te adviseren over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport. De raad zal uiterlijk binnen 21 weken na bekendmaking van de startnotitie de richtlijnen vaststellen.

Procedure van de milieu-effectrapportage

De gemeente wil een bedrijventerreinontwikkeling van meer dan 100 ha. bruto. De gemeente is daarmee wettelijk verplicht de milieugevolgen inzichtelijk te maken volgens de regels in de Wet milieubeheer (m.e.r.-procedure). De m.e.r.-procedure kent een aantal onderdelen.

De procedure begint met het maken van een Startnotitie en de bekendmaking daarvan. Deze is u hierbij namens de raad aangeboden. In het huis-aan-huisblad de Woensdag van 19 maart zal hierover een bericht staan.

In deze Startnotitie wordt globaal gesproken over het "wat", "waar" en "waarom" van de plannen. Dit is nodig om op die manier daarna de juiste Richtlijnen voor het Milieu-effectrapport te kunnen geven. De richtlijnen bepalen in belangrijke mate wat er in het Milieu-effectrapport uitgezocht moet worden. De Startnotitie staat dus aan de basis van de informatie die met het milieu-effectrapport op tafel komt.

Bijlage(n): 2

Stadskantoor
Postbus 8, 3300 AA Dordrecht
Spuiboulevard 300, Dordrecht

Tel. 078-6398989.
Fax 078-6396743.

Postbank: 145295.
ABN-AMRO: 443026009

G E M E E N T E
DORDRECHT

29

Ons kenmerk: 970512 DSO/BM

De gemeenteraad moet dan binnen 21 weken na de publicatie van de Startnotitie de Richtlijnen hebben vastgesteld. Daarna begint het opstellen van de milieu-effectrapportage. Een schematische weergave van de procedure kunt u terugvinden in de bijlage van de Startnotitie.

Inspraak

Vanaf het moment dat de publicatie over de Startnotitie heeft plaatsgevonden, bent u in de gelegenheid gesteld binnen vier weken schriftelijk te reageren. Dit betekent dat u tot 17 april 1997 kunt adviseren over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport. Uw reactie kunt u richten aan:

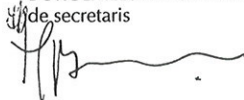
de Dienst Stadsontwikkeling
Beleidsgroep Milieu
Postbus 360
3300 AJ Dordrecht.

Uiteraard kunt u uw reactie ook afgeven op het Stadskantoor (balie begane grond).

Mocht u nog vragen hebben over dit onderwerp, dan kunt u zich wenden tot mevrouw I.H.H. Zanders van de Beleidsgroep milieu, telefoon 078-6396847.

Hoogachtend,

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van DORDRECHT
de secretaris de burgemeester

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 55 d.d. 19 maart 1997

Openbare kennisgeving

Inspraak startnotitie milieu-effectrapportage Dordtse Kil III (nieuwe procedure)

(Wet Milieubeheer, Besluit milieu-effectrapportage)

Afgemeen

De gemeenteraad van Dordrecht heeft op 8 september 1992 de Dordtse Structuurvisie vastgesteld. Deze structuurvisie voorziet in de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein ten zuiden van het bedrijventerrein Dordtse Kil II. De volgende begrenzing is daarbij aangehouden: in het noorden de N3 (Kiltunneltracé), in het oosten de Rijksweg A16, in het zuiden de erven bebouwing aan Zuidzijde Wieldrechtse Zeedijk en in het westen de rivier de Dordtse Kil.

In het totaal gaat het om de ontwikkeling van ca. 150 ha. bedrijventerrein (Dordtse Kil III). Op grond van de Wet Milieubeheer is het verplicht een m.e.r.-procedure te volgen bij de ontwikkeling van meer dan 100 hectaren bedrijventerrein. Het Milieu-effectrapport zal voor het plangebied van de Dordtse Kil III worden opgesteld.

De procedure van de milieu-effectrapportage (m.e.r.) en de bestemmingsplanprocedure zijn gekoppeld.

Op 14 februari 1996 is reeds eerder in de Staatscourant en in de Woensdag gepubliceerd over de startnotitie milieu-effectrapportage Transport. Daarmee is toen de m.e.r.-procedure gestart. De gemeente heeft deze procedure enkele maanden daarna stop gezet. Met deze bekendmaking wordt de m.e.r.-procedure opnieuw gestart. Er ligt een **nieuwe** startnotitie milieu-effectrapportage Dordtse Kil III ter inzage.

M.e.r.-procedure

De m.e.r.-procedure start met de bekendmaking van de startnotitie. In deze startnotitie is globaal aangegeven:

- de huidige situatie;
- het doel van de voorgenomen activiteit: de ontwikkeling van Dordtse Kil III;
- de alternatieven;
- de verwachte gevolgen voor het milieu;
- de te onderscheiden stappen in de m.e.r.-procedure.

De volgende stap in de procedure is het opstellen van richtlijnen voor de inhoud van het Milieu-effectrapport. De gemeenteraad, die het bevoegd gezag is, dient iedereen in de gelegenheid te stellen opmerkingen te maken over de op te stellen richtlijnen. Daarna dient het bevoegd gezag binnen 21 weken na bekendmaking van de startnotitie de richtlijnen vast te stellen en een exemplaar van deze richtlijnen onder meer te verzenden aan de insprekers. Daarna wordt het Milieu-effectrapport opgesteld.

Inspraakreacties

De startnotitie m.e.r.-Dordtse Kil III ligt in de periode van 19 maart tot 17 april 1997 ter inzage bij de infobalie (begane grond) van de gemeente Dordrecht, Stadskantoor, Spuiboulevard 300. U kunt hier op werkdagen terecht van 8.30 uur tot 17.00 uur. Inzage in de avonden is ook mogelijk na voorafgaande telefonische afspraak. Bij de afdeling Voorlichting kunt u tevens kosteloos een exemplaar van de startnotitie verkrijgen.

Een ieder kan tot 17 april 1997 schriftelijk reageren over de op te stellen richtlijnen voor de inhoud van het Milieu-effectrapport.

Uw inspraakreacties kunt u richten aan:

Dienst Stadsontwikkeling
Beleidsgroep Milieu
Postbus 360, 3300 AJ DORDRECHT

Uiteraard kunt u uw reactie ook afgeven aan de infobalie van het Stadskantoor.

Nadere informatie kunt u verkrijgen bij Irma Zanders en Martijn van den Bosch van de Beleidsgroep Milieu, telefoon (078) 6396847/6075.

G E M E E N T E

DORDRECHT

31

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Dordrecht

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Dordrecht

Besluit: vaststelling bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: C20.1

Activiteit: De gemeente Dordrecht heeft het voornemen om een gebied van bruto 150 ha te ontwikkelen tot bedrijventerrein.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 19 maart 1997

richtlijnenadvies uitgebracht op: 24 april 1997

Samenstelling van de werkgroep:

drs G.J. Baaijens

drs. C.C.D.F. van Ree

ir. J. Termorshuizen

mw. ir. I.M.J. Vries

ir. P. van Duursen (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. P.A. Kee

13/1

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	970327	Zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden	Dordrecht	970409
2.	970402	Provincie Zuid-Holland	Den Haag	970409
3.	970411	WLTO-afdeling Eiland van Dordrecht	Rotterdam	970416
4.	970319	N.V. Nederlandse Gasunie	Groningen	970416
5.	970417	Zuid-Hollandse Milieufederatie	Rotterdam	970421
6.	970415	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	970421
7.	970417	Stichting natuur en vogelwacht Dor- drecht	Dordrecht	970421
8.	970416	Van Wijmen Advocaten	Rotterdam	970418
9.	970421	Ministerie van Verkeer en Water- staat, Directoraat-Generaal Rijkswa- terstaat, Directie Zuid-Holland	Rotterdam	970422